

ประวัติกรมบัญชีกลาง

ใน พ.ศ. 2416 (จ.ศ. 1235) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตราพระราชบัญญัติสำหรับหอรัษฎากรพิพัฒน์ กำหนดให้มีเจ้าพนักงานบาณชีกลาง เพื่อทำหน้าที่จัดบัญชีอากรทั้งปวงบรรดาที่ขึ้นอยู่ในหอรัษฎากรพิพัฒน์ให้เป็นหลักฐาน จะได้ทราบฐานะการเงินของแผ่นดินได้แน่นอน โดยตั้งอยู่ในหอรัษฎากรพิพัฒน์ในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาเมื่อวันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2418 (จ.ศ. 1237) ได้ทรงตราพระราชบัญญัติกรมพระคลังมหาสมบัติว่าด้วย กรมต่าง ๆ ซึ่งจะเบิกเงินส่งเงิน เหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมีว่าการภาษีอากรซึ่งเป็นเงินขึ้นสำหรับแผ่นดินได้จ่ายราชการทูลบารุงบ้านเมือง และใช้จ่ายเป็นเบี้ยหวัดเงินเดือนข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือนนั้น พระคลังมหาสมบัติยังไม่มีความเรียบร้อยธรรมเนียมจ่ายเงินให้เรียบร้อย เงินจึงได้ติดค้างเจ้าภาษีนายอากรเป็นอันมาก ไม่พอจ่ายใช้ราชการทูลบารุงบ้านเมืองให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุขยิ่งขึ้นได้ จึงทรงพระราชดำริปรึกษาพร้อมด้วยท่านเสนาบดีและเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ตั้งเป็นพระราชบัญญัติขึ้น หลักการของพระราชบัญญัตินี้คือ การจัดระเบียบราชการในกรมพระคลังมหาสมบัติให้มีอธิบดีเป็นประธาน และรองอธิบดีช่วยราชการท่านผู้เป็นอธิบดี มีเจ้าพนักงานใหญ่ 5 นาย คือ

ปลัดอธิบดี-นาย 1

เจ้าพนักงานบาณชีกลางนาย 1

เจ้าพนักงานบาณชีรับเงินนาย 1

เจ้าพนักงานบาณชีจ่ายนาย 1

เจ้าพนักงานเก็บเงินนาย 1

กับให้มีเจ้าพนักงานเป็นรองเจ้าพนักงานใหญ่อีกนานยละ 1 คน พร้อมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ของบรรดาเจ้าพนักงานขึ้นไว้โดยชัดแจ้ง นอกจากนั้นยังกำหนดให้มีอธิบดีอำนวยการ เป็นเจ้าพนักงานสำหรับตรวจบาณชีและสิ่งของซึ่งเป็นรายขึ้นในแผ่นดินทุก ๆ ราย และจัดวางระเบียบปฏิบัติต่างๆ เพื่อใช้ในกรมพระคลังมหาสมบัติ (กรมพระคลังมหาสมบัติ คือ กระทรวงการคลังในปัจจุบัน) อย่างไรก็ดี การดำเนินงานของกรมพระคลังมหาสมบัติที่ตั้งขึ้นใหม่ ยังมีอุปสรรคและยังไม่เหมาะสม เนื่องจากกิจการบ้านเมืองเจริญก้าวหน้ามากขึ้นและกรมพระคลังมหาสมบัติได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกระทรวงแล้วตั้งนั้นในปี 2433 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติพระธรรมนูญหน้าที่ราชการในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติขึ้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) กำหนดให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติมีหน้าที่สำหรับรับ สำหรับจ่ายและรักษาเงินแผ่นดินทั้งสรรพราชสมบัติพัสดุทั้งปวงกับถือบาณชีพระราชทรัพย์สำหรับในกระทรวงสิทธิขาด นับเป็นกรมเจ้ากระทรวงและกรมขึ้น รวมเป็นกรมใหญ่ 13 กรม ดังนี้ กรมเจ้ากระทรวง 5 กรม คือ

กรมพระคลังกลาง สำหรับประมาณการรับจ่ายเงินแผ่นดินว่าภาษีอากร และบังคับบัญชาราชการในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติทั้งสิ้น

1. กรมสารบาณชี สำหรับจ่ายเงินแผ่นดิน และถือสารบาณชีพระราชทรัพย์ทั้งสิ้น
2. กรมตรวจ สำหรับตรวจบาณชี ตรวจราคา ตรวจรายงานการรับจ่ายเงินแผ่นดิน และสรรพราชสมบัติการภาษีอากรทั้งสิ้น
3. กรมเก็บ สำหรับรักษาพระราชทรัพย์ทั้งสิ้น

4. กรมพระคลังข้างที่ สำหรับจัดการเงินในพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสิ้น 8 กรม แบ่งเป็น 2 แผนก คือ

แผนกหนึ่ง กรมทำการแผ่นดิน มี 3 กรม คือ

1. กรมกระสาปณสิทธิการ สำหรับทำเงินตรา
2. กรมงานพิมพ์บัตร สำหรับทำเงินกระดาษและตัวตรา
3. กรมราชพัสดุ สำหรับจัดการซื้อขายของห้องหลวงและรับจ่ายของส่วย

อีกแผนกหนึ่ง กรมเจ้าจำนวน เก็บเงินภาษีอากร มี 5 กรม คือ

1. กรมส่วย สำหรับเร่งเงินค่าราชการตัวเลขและค่าธรรมเนียม
2. กรมสรรพากร สำหรับเก็บเงินอากรต่าง ๆ
3. กรมสรรพภาษี สำหรับเก็บเงินภาษีต่าง ๆ
4. กรมอากรที่ดิน สำหรับเก็บเงินอากรค่าที่ต่าง ๆ
5. กรมศุลกากร สำหรับเก็บเงินภาษีขาเข้าขาออก

ซึ่งโดยผลแห่งพระราชบัญญัติพระธรรมนูญฉบับดังกล่าว กรมสารบาณชี หรือกรมบัญชีกลางในปัจจุบัน จึงได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) โดยมีสถานที่ทำการ ณ ตึกหอ-รักษาการพิพัฒนาภายในบริเวณพระบรมมหาราชวัง ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่กรมต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติทั้ง 13 กรม ไว้โดยละเอียด

สำหรับกรมสารบาณชีนั้น พระราช-บัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และแบ่งส่วนราชการ ดังนี้ กรมสารบาณชี มีหน้าที่รับจ่ายเงินตามรายประมาณ และทำบาณชีรักษาพระราชทรัพย์แลสารบาณชีหน้าหลวงใบนำเบิกทั้งสิ้น มีอธิบดีรับผิดชอบในกรมสารบาณชีทั่วไป 1 รองอธิบดีสำหรับช่วยการในอธิบดี 1 มีนายเวร 4 คือ

1. เวรรับ สำหรับรับเงิน ฤาரசสมบัติทั้งปวง และทำบาณชีรายรับ
2. เวรจ่าย สำหรับจ่ายเงิน ฤาரசสมบัติทั้งปวง และทำบาณชีรายจ่าย
3. เวรแบ่งค์ สำหรับทำบาณชีเงินรับจ่ายในนานาประเทศ แลเป็นธุระการแลกเปลี่ยน หรือเงินฝากแบ่งค์
4. เวรบาณชี สำหรับรักษาบาณชีพระราชทรัพย์ บาณชีรายงบประมาณบาณชีหน้าหลวง แลใบเบิก ใบนำใบเสร็จ ตั้งเร่งหน้าหลวง มีเจ้าพนักงานผู้ช่วย เสมียนเอก เสมียนโท เสมียนสามัญ พรอสมควรแก่ราชการ

และได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พระยานรารักษ์ศิริรักษาการ (เอม ณ มหาชัย) เป็นอธิบดีกรมสารบาณชีคนแรก และโปรดเกล้าฯ ให้พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าพร้อมพงศ์อธिरาช เป็นรองอธิบดี กับทรงแต่งตั้งให้ มิสเตอร์ แอล.เอ็ม.เอ็ม.ครอส (Mr.L.M.M.Cross) เป็นผู้ช่วยอธิบดีที่ปรึกษากับการบัญชีทั้งปวง และในปี พ.ศ. 2433 นั้นเอง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติกรมสารบาณชีขึ้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) กำหนดหน้าที่ และแบ่งส่วนราชการกรมสารบาณชีออกเป็น 3 กอง คือ กองบาณชีกลาง กองรับและกองจ่ายกับนายเวร 4 คือ เวรรับ เวรจ่าย เวรเกณฑ์ (เดิมเรียกว่า เวรแบ่งค์) และ เวรบาณชี ครั้นมาในปี พ.ศ. 2458 ซึ่งอยู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับกรมสารบาณชี ดังนี้คือ ในเวลานั้นเงินรายได้รายจ่ายของแผ่นดินมีจำนวนมากขึ้น

เป็นลำดับ จำเป็นจะต้องตรวจตราการรับจ่ายและเงินรักษาเงินให้รัดกุมยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่เฉพาะสำหรับปฏิบัติการไม่ก้าวกำยกันดังที่เป็นอยู่แล้ว

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมตรวจเงินแผ่นดินขึ้นในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ สำหรับทำหน้าที่ตรวจหน่วยราชการที่รับหรือเบิกจ่าย หรือรักษาเงินแผ่นดิน และเงินอื่น ๆ ที่รัฐบาลต้องรับผิดชอบ และเพื่อมิให้หน้าที่ของกรมที่ตั้งขึ้นใหม่ปะปนกับหน้าที่ของกรมเดิม จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รวมกรมตรวจกับกรมสารบาณชี ตามพระราชบัญญัติพระธรรมนูญหน้าที่ราชการในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ร.ศ. 109 (พ.ศ. 2433) เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมบาณชีกลาง" เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2458 อันถือเป็นวันที่ได้มีการสถาปนากกรมบาณชีกลางขึ้นเป็นครั้งแรก

ประวัติจังหวัดสมุทรปราการ

"สมุทรปราการ" เป็นเมืองที่มีความสำคัญมาแต่โบราณ เนื่องจากที่ตั้งเป็นเขตยุทธศาสตร์ทางน้ำ คำว่า "สมุทรปราการ" มาจาก คำว่า "สมุทร" ซึ่งแปลว่าทะเล และ "ปราการ" ที่แปลว่า กำแพง จึงมีความหมายโดยรวมว่า "กำแพงริมน้ำ" และหากย้อนหลังไป 800 ปีเศษ ชนชาติขอมซึ่งมีความรุ่งเรืองอยู่ในขณะนั้น ได้สร้างเมืองพระประแดงบริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อเป็นเมืองหน้าด่านซึ่งสันนิษฐานว่า ในปัจจุบันคือ บริเวณท่าเรือคลองเตย และต่อมาแผ่นดินบริเวณรอบเมืองพระประแดงนั้นได้งอกออกไปในทะเลโดยทิศใต้ แผ่นดินงอกถึงแถบตำบลปากคลองบางปลากดซึ่งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา และทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาแผ่นดินได้งอกถึงบริเวณตำบลบางด้วน บางหมุ และบางนางเกรง ทำให้เมืองพระประแดงมีความสำคัญลดลง เนื่องจากอยู่ห่างจากบริเวณปากแม่น้ำ ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2163 – 2171 สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา ได้โปรดให้สร้างเมืองสมุทรปราการขึ้นใหม่ เพื่อเป็นเมืองปากน้ำหน้าด่านของกรุงศรีอยุธยา และใช้เป็นสถานที่ทำการค้าขายกับชาวฮอลันดาโดยทรงพระราชทานที่ดินบริเวณคลองบางปลากด ให้ชาวฮอลันดาไว้เป็นเมืองการค้าซึ่งเรียกว่า "นิวอัมสเตอร์ดัม"

ในปี พ.ศ. 2306 สมัยกรุงธนบุรี เป็นสมัยที่สร้างราชธานีใหม่ สมเด็จพระเจ้าตากสิน โปรดเกล้าฯ ให้รื้อกำแพงเมืองพระประแดงเดิมที่ตำบลราษฎร์บูรณะ เพื่อไปสร้างกำแพงพระราชวังจึงทำให้กำแพงเมืองพระประแดงเดิมสูญหายสิ้นชากนับแต่นั้นมา

ในปี พ.ศ. 2352 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงเห็นความสำคัญที่จะต้องสร้างเมืองทางชายฝั่ง เพื่อป้องกันศัตรูที่จะรุกรานมาจากทางทะเลสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเดิมมีเมืองพระประแดงและเมืองสมุทรปราการเป็นเมืองหน้าด่าน แต่อยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก พระองค์จึงดำริที่จะบูรณะเมืองพระประแดง ซึ่งอยู่ทางด้านขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างเมืองสมุทรปราการและกรุงเทพฯโดยโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ลงสำรวจพื้นที่บริเวณปากน้ำเจ้าพระยา เพื่อสร้างเมืองขึ้นใหม่และสร้าง "ป้อมวิหิตาคม" ที่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 รัฐบาลไทยได้อนุมัติสัมปทานแก่บริษัทชาวเดนมาร์ก เพื่อสร้างทางรถไฟสายแรกขึ้นในประเทศไทย ระหว่าง กรุงเทพฯ-สมุทรปราการ แต่บริษัทยังขาดทุนทรัพย์ จึงมิได้ดำเนินการก่อสร้าง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยืมทุนทรัพย์ไปสมทบด้วยส่วนหนึ่ง และได้เสด็จพระราชดำเนินแชะดินเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ 16

กรกฎาคม พ.ศ. 2434 ก็ได้เปิดทางรถไฟ ณ สถานีสมุทรปราการ เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2436 โดยใช้ รถจักรไอน้ำลากจูง แต่ต่อมาภายหลังเปลี่ยนใช้รถไฟไฟฟ้า ทางรถไฟสายนี้ได้ยุบเลิกกิจการไป เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2503

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงเปลี่ยนชื่อเมืองนครเขื่อนขันธ์ กลับเป็น “**เมืองพระประแดง**” ดังเดิม เพราะยังคงบริเวณเดิมของพระประแดง และในปี พ.ศ. 2459 ทรงเปลี่ยน คำว่าเมืองเป็นจังหวัด เมืองสมุทรปราการจึงเปลี่ยนเป็น “**จังหวัดสมุทรปราการ**” ประกอบด้วยอำเภอ สมุทรปราการ อำเภอป้อม อำเภอบางพลี และอำเภอสีหัง และเมืองพระประแดงเป็น จังหวัดพระประแดง ประกอบด้วยอำเภอพระประแดง อำเภอพระโขนง และอำเภอรามัญบุรี

ปี พ.ศ. 2475 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ ตกต่ำทั่วโลก รัฐบาลต้องประหยัดการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน จึงโปรดฯ ให้ยุบจังหวัดพระประแดงขึ้นกับจังหวัด สมุทรปราการ อำเภอพระโขนงขึ้นกับจังหวัดพระนคร และอำเภอรามัญบุรีขึ้นกับจังหวัดธนบุรี

ในปี พ.ศ. 2485 ได้มีพระราชบัญญัติรวมจังหวัดพระนคร ธนบุรี สมุทรปราการ และนนทบุรีเข้าไว้ด้วยกัน รวมเรียกว่า นครบาล กรุงเทพฯ ธนบุรี และในปี พ.ศ.2486 มีการปรับปรุงระเบียบการปกครองใหม่ ยุบจังหวัดสมุทรปราการขึ้นกับจังหวัดพระนคร และในปี พ.ศ. 2489 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัด สมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครนายก พุทธศักราช 2489 ซึ่งมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489

ประวัติสำนักงานคลังจังหวัดสมุทรปราการ

สำนักงานคลังจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ ถนนสุขุมวิทริมน้ำ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้ดำรงตำแหน่งคลังจังหวัดสมุทรปราการคนปัจจุบัน คือ นางนิภาพร ทองหล่อ ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564 – ปัจจุบัน

